

Sygn. akt **I Ca 513/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w następującym składzie: Przewodniczący: sędzia Joanna Składowska

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2022 roku w Sieradzu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Zarządowi (...) w B.

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku z dnia 27 września 2022 r., sygn. akt I C 644/20

1. oddała apelację;

2. zasądza od Skarbu Państwa - (...) Zarządu (...) w B. na rzecz Z. K. 1 800 (tysiąc osiemset) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego wyroku do dnia zapłaty

Sygn. akt **I Ca 513/22**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 27 września 2022 r., Sąd Rejonowy Łasku - w sprawie z powództwa Z. K. przeciwko Skarbowi Państwa - (...) Zarząd (...) w B., sygn. akt I C 644/20 - zasądził od pozwanego na rzecz powoda 14 900 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz kosztami procesu w kwocie 2 717 złotych (pkt 2), nakazując pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Łasku 2 603,74 złotych z tytułu zwrotu wydatków (pkt 3).

Rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

Z. K. jest właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) w Z..

Nieruchomość położona jest w strefie B obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł. utworzonego na mocy uchwały (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 25 października 2016 r.

Spadek wartości nieruchomości w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wynosi 14 900 złotych.

W przedstawionym stanie faktycznym, w ocenie Sądu Rejonowego, spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej uregulowanej w art. 129 ust 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U z dnia 29.10.2021, Dz.U. 2021 poz. 1973 - p.o.ś).

Z powyższych względów powództwo podlegało uwzględnieniu w całości.

O odsetkach Sąd pierwszej instancji orzekł podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c., o kosztach procesu - na podstawie art. 98 k.p.c., a o kosztach sądowych - na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.:

1. art. 129 ust. 2 w zw. z art. 135 ust. 3a ustawy - prawo ochrony środowiska poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na nieprawidłowym przyjęciu, że stronie powodowej przysługuje od pozwanego odszkodowanie na podstawie samego przepisu art. 129 ust. 2 p.o.s. w związku z samym utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, podczas gdy prawidłowa wykładnia wskazanej regulacji prowadzi do wniosku, że odszkodowanie na podstawie art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska należne jest jedynie w przypadku gdy postanowienia aktu ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania określają nakazy, zakazy, które w sposób bezpośredni wpływają na nieruchomości strony powodowej;

2. art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na nieprawidłowym przyjęciu, że odsetki ustawowe za opóźnienie należy się stronie powodowej od dnia skutecznego doręczenia do pozwanego nieskonkretyzowanego i ogólnego wezwania do zapłaty, podczas gdy prawidłowa wykładnia wskazanej regulacji prowadzi do wniosku, że odsetki ustawowe za opóźnienie winny być ustalone co najwyżej od dnia skutecznego doręczenia do pozwanego opinii biegłych sądowych konkretyzujących wysokość ewentualnego odszkodowania.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie poprzez ustalenie, że powodowi przysługują odsetki od kwoty 6 000 złotych od 11 kwietnia 2022 r. , a od kwoty 8 900 od 12 lipca 2022 r. do dnia zapłaty;
- zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Środek zaskarżenia wniesiony przez stronę pozwaną opiera się na twierdzeniu, że wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania w związku z funkcjonowaniem lotniska w Ł. nie stanowi samodzielnej podstawy roszczenia odszkodowawczego z tytułu obniżenia wartości nieruchomości, określonego w art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Pozwany jako argument na poparcie swojego twierdzenia powołuje się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2022 r., sygn. akt III CZP 80/22, zgodnie z którą „wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania z uwagi na niemożność zachowania standardów ochrony środowiska przed hałasem w związku z funkcjonowaniem lotniska (art. 135 ust. 1 p.o.ś.) nie stanowi samodzielnej podstawy roszczenia odszkodowawczego z tytułu obniżenia wartości nieruchomości, określonego w art. 129 ust. 2 tej ustawy” oraz: „za ograniczające sposób korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 129 ust. 2 ustawy mogą być uznane wyłącznie postanowienia aktu ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania określające nakazy, zakazy i zalecenia skierowane do właścicieli nieruchomości (art. 135 ust. 3a powyższej ustawy)” / tak również uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2022 r., sygn. akt III CZP 81/22, LEX nr 3340113/.

Odnosząc się do treści wskazanej uchwały, przede wszystkim należy podkreślić, że orzeczenia Sądu Najwyższego są wiążące tylko wtedy, gdy sąd odwoławczy zada pytanie prawne w kwestii budzącej wątpliwości. Wówczas pogląd prawny wyrażony w uchwale wiąże sąd w tej konkretnej sprawie. Jedyne uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego składu połączonych izb oraz składu całej izby, z chwilą ich podjęcia, uzyskują moc zasad prawnych. Także ewentualnie skład 7 sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej. Taka sytuacja w przypadku powoływanego orzeczenia nie miała miejsca. Uchwała zapadła w składzie trzech sędziów i ponieważ nie została wydana na skutek pytania prawnego zadanego w sprawie niniejszej nie jest w niej wiążąca.

Problematyka nie jest zaś nowa, bowiem ustawa, o jakiej mowa obowiązuje od 1 stycznia 2002 r. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmowano dotąd, że roszczenia oparte na art. 129 ust. 2 p.o.ś mają charakter odszkodowawczy i powstają jako ustawowa konsekwencja ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Co ważne, zdecydowanie dominowało też szerokie ujęcie związku między ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania a obniżeniem wartości nieruchomości. Przyjmowano, że ograniczeniem tym jest już samo ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, gdyż powoduje ono obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych w treści aktu o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania. Na skutek wejścia w życie tego aktu, dochodzi bowiem do zawężenia granic prawa własności i od tej daty właściciel musi znosić dopuszczalne na tym obszarze podwyższone normatywnie immisje hałasu, bez możliwości żądania ich zaniechania, co wpływa również na obniżenie wartości nieruchomości. Szkodę należy ustalać respektując zasadę pełnej odpowiedzialności odszkodowawczej, dokonując zindywidualizowanej oceny okoliczności sprawy (art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś.) - por.m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 8 listopada 2019 r., III CZP 32/19, OSNC 2020 r., nr 10, poz. 81; postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, niepubl., z 9 grudnia 2021 r., II CSK 326/21, LEX nr 3273730, wyroki Sądu Najwyższego: z 25 lutego 2009 r., II SK 546/08, niepubl., z 6 maja 2010 r., II CSK 602/10, niepubl., z 25 maja 2012 r., I CSK 509/11, OSNC 2013, Nr 2, poz. 26, z 27 czerwca 2012 r., IV CSK 28/12, niepubl., z 21 sierpnia 2013 r., II CSK 578/12, OSNC 2014, Nr 4, poz. 47, z 24 listopada 2016 r., II CSK 100/16 i II CSK 113/16, niepubl., z 14 czerwca 2017 r., II CSK 602/16, niepubl., z 11 marca 2020 r., I CSK 568/18, niepubl., z 11 marca 2020 r., I CSK 688/18, niepubl.

W uzasadnieniu powoływanej przez skarżącego uchwały Sąd Najwyższy dokonał analizy dotychczasowego swojego orzecznictwa, przychylając się do tzw. „węższego” rozumienia szkody podlegającej naprawieniu w trybie art. 129 ust. 2 p.o.ś. Tak ukształtowane orzeczenie nie jest jednak konsekwencją jakiegokolwiek zmiany legislacyjnej, ani też dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny kontroli konstytucyjności Prawa ochrony środowiska, ani aktów powiązanych.

W świetle dotąd prezentowanych w judykaturze i doktrynie prawa cywilnego poglądów, stanowisko Sądu pierwszej instancji w zakresie spełnienia przesłanek z art. 129 ust. 2 p.o.ś. było zatem jak najbardziej uprawnione.

Tym niemniej warto zauważyć, że - wbrew tezie skarżącego - w uchwale nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł. wymienione są także ograniczenia dotyczące nieruchomości położonych w podobszarze B. Nie jest zasadne twierdzenie, że nie odnoszą się one do nieruchomości powoda, bowiem nie jest ona uzdrowiskiem, szpitalem, domem opieki społecznej lub obiektem związanym z pobytem dzieci i młodzieży. Zakazy wymienione w § 8 pkt 2 oraz 9 pkt 2 nie dotyczą bowiem takich placówek, lecz ograniczają prawo własności, eliminując możliwość przeznaczenia wszystkich nieruchomości położonych w podobszarze B na budowę wymienionych obiektów lub zmianę przeznaczenia istniejących budynków (podpunkty a i b).

Wbrew twierdzeniu apelującego zatem, postanowienia aktu ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania ograniczają sposób korzystania z nieruchomości powoda, bowiem zawierają zakazy, o jakich mowa w art. 135 ust. 3a. p.o.ś.

Nie można więc mówić, że wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania stanowi w sprawie przedmiotowej „samodzielną podstawę roszczenia”. Zmniejszenie wartości nieruchomości powoda nie wynika zaś z samego faktu położenia nieruchomości w obszarze ograniczonego użytkowania, lecz jest efektem ograniczeń, jakie wiążą się z takim usytuowaniem. Wysokość odszkodowania odpowiada konkretnej utracie wartości nieruchomości, która to utrata jest okolicznością faktyczną (faktem rynkowym), nie zaś jedynie wnioskiem prawnym, wywiedzionym z określonej wykładni przepisów prawa materialnego.

Za trafnością i prawidłowością rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stoją ponadto względy innej natury. Jak już wskazano, przez lata w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego dominował pogląd o dopuszczalności zasądzenia odszkodowania w tożsamych sprawach w oparciu o przesłanki, na jakich swoje orzeczenie oparł Sąd pierwszej instancji. W obszarze jurysdykcji Sądu Okręgowego w Sieradzu, w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł. zapadły setki, a nawet tysiące orzeczeń przyznających odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości położonych w podobnym obszarze B. C. zmiana linii orzeczniczej, bez zmiany brzmienia przepisów ustawy, a jedynie w oparciu o jedną z interpretacji zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy, niemającą charakteru zasady prawnej, w ocenie Sądu Okręgowego, rażąco godziłaby w zasadę równości obywateli korzystających z prawa do sądu i nie dałoby się sytuacji takiej pogodzić z zasadami sprawiedliwości.

Nie sposób również zgodzić się ze skarżącym, że w sprawie niniejszej doszło do naruszenia przepisu art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c.

Przedsądowe wezwanie do zapłaty odszkodowania, przesłane 5 grudnia 2018 r., obejmowało kwotę 100 000 złotych, w której mieszczą się sumy dochodzone w niniejszym procesie i ostatecznie zasądzone.

Roszczenie z art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest roszczeniem odszkodowawczym, a szkoda obejmująca zmniejszenie wartości nieruchomości podlegać może naprawieniu z natury rzeczy wyłącznie przez zapłatę określonej sumy pieniężnej. Tym niemniej zauważyć należy, iż ustawodawca, kierując się dążeniem do ochrony interesu poszkodowanego, co do zasady określił w art. 363 k.c. uprawnienie poszkodowanego do dokonania takiego wyboru sposobu skompensowania każdej szkody. Termin spełnienia świadczenia odszkodowawczego nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, jego wymagalność należy określać zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania zobowiązania. Zatem roszczenie odszkodowawcze staje się pieniężnym po skonkretyzowaniu jako żądania zapłaty określonej sumy. Opóźnienie w zapłacie po takim wezwaniu rodzi roszczenie o zasądzenie odsetek ustawowych, zgodnie z art. 481 § 1 k.c.

Żaden przepis p.o.ś. (art. 129 - 136), która stanowi podstawę odpowiedzialności pozwanego, nie przewiduje konieczności ustalenia przez sąd wysokości odszkodowania. Ocena rozmiaru poniesionej przez poszkodowanego szkody i w konsekwencji zasadności żądanego odszkodowania podlega weryfikacji sądowej dopiero w razie sporu między stronami. Wyrok sądu w tym zakresie nie ma charakteru konstytutywnego, nie jest zatem źródłem zobowiązania pozwanego do zapłaty, pozostaje nim ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.

Jeżeli pozwany uważał, że żądane odszkodowanie jest wygórowane, to mógł zapłacić świadczenie w wysokości ustalonej przez siebie z zastrzeżeniem zwrotu. Wówczas, gdyby okazało się, że odszkodowanie w ogóle nie przysługuje powodowi albo przysługuje

w mniejszej wysokości, po orzeczeniu sądu pozwany mógłby żądać zwrotu całego świadczenia albo nadpłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, nie publikowany, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013r., I CSK 667/12, LEX nr 1391106).

Warto w tym miejscu przywołać uchwałę Sądu Najwyższego z 8 listopada 2019 r. (III CZP 32/19, OSNC 2020, Nr 10, poz. 81), w której wyjaśniono, że zasądzenie odszkodowania za szkodę określoną w art. 129 ust. 2 w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. według cen z dnia jego ustalenia nie wyłącza przyznania odsetek za opóźnienie od dnia powstania stanu opóźnienia. Przepis art. 363 § 2 k.c. nie odnosi się bowiem do wymagalności roszczenia ani opóźnienia w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego. Należy więc przyjąć, że także w wypadku, kiedy przedmiotem sporu jest świadczenie

odszkodowawcze dochodzone na podstawie art. 129 ust. 2 w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś., zasadą pozostaje, iż termin płatności świadczenia - w zakresie kwot w nim żądanych i uznanych ostatecznie za uzasadnione - wyznacza wezwanie dłużnika do zapłaty, które powinno precyzować rodzaj szkody, jej źródło i wysokość żądanego odszkodowania.

W orzecznictwie trafnie zauważa się, że przyznanie odszkodowania wyliczonego według cen z chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.) rekompensuje powodowi jedynie pierwotną szkodę - w niniejszej sprawie obejmującą zmniejszenie wartości nieruchomości. Natomiast odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie tego odszkodowania są środkiem związanym z nienależytym wykonaniem zobowiązania odszkodowawczego. Mogą one pełnić różne funkcje: stanowią odszkodowanie z tytułu niespełnienia w terminie pierwotnego świadczenia odszkodowawczego, mobilizują obowiązanego do naprawienia szkody w terminie, stanowią wynagrodzenie za korzystanie dłużnika z kwoty niewypłaconego odszkodowania. Przy tym, funkcje te nie są związane z pierwotnie wyrządzoną szkodą, lecz z nienależytym spełnieniem świadczenia odszkodowawczego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2021 r., (...) 33/21, z dnia 10 czerwca 2021 r., (...) 34/21, LEX nr 3191835).

Wbrew stanowisku zawartemu w uzasadnieniu apelacji, pozwany już po wezwaniu przedsądowym do zapłaty odszkodowania posiadał wiedzę o tym, że powód będzie występował do sądu z roszczeniem odszkodowawczym, a więc chcąc uniknąć kosztów związanych z zaspokojeniem jego roszczeń, winien podjąć czynności mające na celu ustalenie, w jakiej wysokości roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację strony pozwanej jako bezzasadną, o czym orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego, należnych od pozwanego na rzecz strony powodowej Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

w zw. z art. art. 391 § 1 k.p.c. Wysokość opłat za czynności profesjonalnego pełnomocnika ustalono w oparciu o § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.